

i te ao, a, inaianei kua pihangaiti rawa te whenua kei te Maori, kua nui ke noa atu kei te pakeha. Engari kei wareware taua ina whakatahae taua, i te pakeha, ko te wariu o te whenua i nga tau kotahi rau ka taha nei he iti noa iho kahore i rite ki te wariu o enei ra, a ko te paraharaha, ko te pu, ko te paura, ko te toki, ko te patiti. he tino taonga ki o tatou tipuna.

Na te tutatakitanga o te Maori ki te pakeha i mohio ai te Maori ki etahi tikanga kino ara, ki te inu waipiro, ki te purei moni, ki te tahae, ki te teka. ki te whakahawea ki te karakia, ki te huhua noa iho o te kino.

Ko tetahi mea nana te Maori i whakaako ki te kino ko te kooti whenua. Na te kooti whenua ka puhake nga kino katoa—te korero parau, te tahae, te hae, te whakamauihara, te whanoke, te aroha-kore, te ngakau apo. Ahakoa mohiotia te tika o te tangata ki te whenua ka romia, ka patua. He whakaaro tenei noku he tokomaha nga tangata whiwhi i te whenua i enei ra, chara i te mea he tika no nga take engari he toa ki te tahae ki te teka. He tangata au e hurahura ana i nga pukapuka o te kooti whenua a kua kitea e au nga korero teka a nga tangata kua riro noa atu ki te kopu o te whenua. Kua ngaro atu ratou ko a ratou korero teka ia kei te ora tonu, a, ora ake taea noatia rano te mutunga o te ao. Ko te kooti whenua he kino e kore e taea te kape, no te mea ahakoa he mea tino paru ka whakamomori tonu te tangata mo nga whenua o ona tupuna, o ona matua, o ona tamariki.

E marama ana hoki na to taua urunga ki te ao pakeha, ki te ao hou, i pangia ai taua e nga mate huhua. He maha nga tau i heke tonu ai te tauanga o te Iwi Maori, na konei hei take mo te hari nui te pikinga ano o te tauanga o te Maori. Ko te ngaro o te Maori, e kore e rite ki te ngaro o te moa, engari e ngaro ki roto o te pakeha—ko o taua toto e whakahanumitia ki nga toto o Uropi. E pono ai te waiata:-

*Haere ra e waro ki Ingarangi ki Rehia ra e;
Mau e rere atu tu atu ana ko Tau-te-here,
Hei a Hakirangi e, he tangata here puke;
Ko te Kawana hei whiu atu, ki tawhiti,
Ki a Tataiarorangi tau!*

Kua tutataki taua i enei ra ki te matotorutanga o te pakeha; kua taututetute te Maori me te pakeha; he maha nga hapu kua noho whenua-kore, kua rere i mua o nga tikanga a te pakeha ano he papapa e puhia ana e te hau. Ko o taua toenga whenua kei te minai e te pakeha, a ahakoa nui te kaha ki te pupuri ma nga ture a te pakeha e wetewete, e kaheno ai. I nga ra o te Kawanatanga o Timi Kara i oi te Iwi Maori i nga rongo o te Ture Muru. He mea pehea ranei ka honoa taua. I enei ra ko te ture kei te kakati haere nga niho ki o taua toenga whenua, ko te Ture Reiti. Nui atu te awangawanga o toku